

Väylävirasto
Trafikledsverket

Lausunto

1 (6)

VÄYLÄ/5834/00.03.02/2024

30.9.2024

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta, liikennejaosto

Asiantuntijalausuntopyyntönne 4.9.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto on pyytänyt Väylävirastolta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä vuoden 2025 talousarvioksi. Lausunnossa keskitytään pyydetyn mukaisesti kahteen teemaan:

- Teema 1: Talousarvioesityksen yleisesittely PL 31
- Teema 2: TAE 2025 ja perusväylänpidon tilannekuva, myös alemman tieverkon osalta. Kokonaiskuva korjausvelan tilanteesta.

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Talousarvioesityksen yleisesittely PL 31

Väyläviraston toimintamenot (31.01.03)

Hallitus esittää Väyläviraston toimintamenoihin 57,580 milj. euron nettomäärärahaa. Esitys sisältää hallitusohjelman ja kehyspäättöksen mukaisen 5,16 milj. euron (8,2 %) leikkauksen viraston toimintamenorahoitukseen. Tähän mennessä Väylävirastossa on päätetty noin 3,5 miljoonan euron vuositason säästöistä, jotka saadaan muun muassa luopumalla henkilöstön tulospalkkiosta, säästämällä toimitilavuokrista sekä leikkaamalla matkustuskuluista, koulutusmenoista ja rekrytointikuluista. Osana viraston vuoden 2025 toiminnansuunnittelua arvioidaan, voidaanko saada lisäsäästöjä muun muassa tiedonhallinnan ja ICT-palveluiden ostoista. Käynnissä on myös lähivuosien henkilöstösuunnitteluprosessi, jonka tavoitteena on löytää henkilöstömenosäästöjä tulevana vuosina.

30.9.2024

Väylävirasto vastaa väylänpitäjänä tie-, rata- ja vesiväylien palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Tienpidon osalta Väylävirasto vastaa myös ELY-keskusten toiminnallisesta ohjauksesta. Väyläviraston oma henkilömäärä on noin 490 ja ELY-keskusten liikennevastuualueiden hieman yli 400. Ruotsissa vastavan tie- ja rataverkosta vastaavan Trafikverketin oman henkilöstön määrä on yli 11 000.

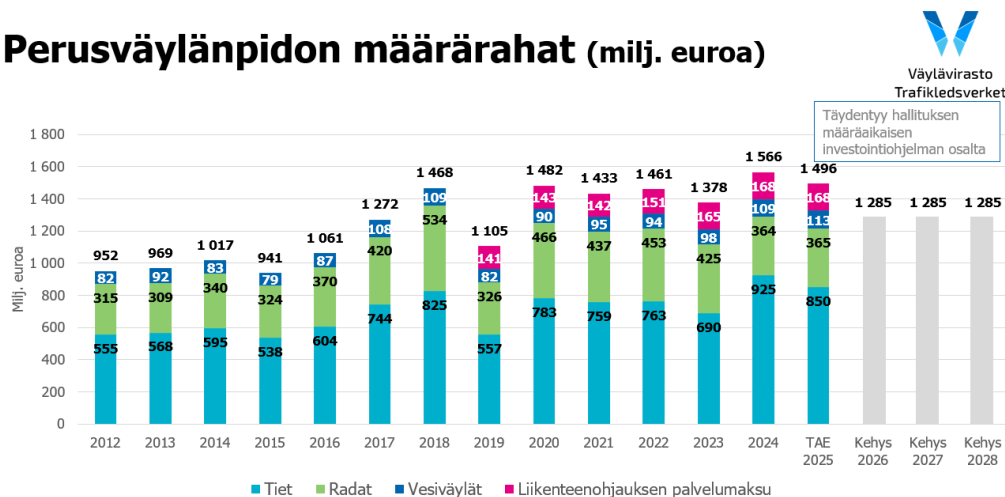
Tilaajavirastoina Väylävirasto ja ELY-keskusten liikennevastuualueet työllistävät väylänpidon tehtävissä välillisesti noin 18.000 henkilöä noin 2 miljardin euron vuosibudjetilla. Tilaajatehtävissä keskeistä on pystyä määrittelemään, hankkimaan ja valvomaan ostettavat palvelut, mihin tarvitaan kyvykäs ja määrältään riittävä oma henkilöstö. Väyläviraston ja väylänpidon kokonaistuottavuuden kannalta ratkaisevinta on, miten infra-alan tuottavuutta voidaan parantaa.

Väylänpidon rahoitus (31.10.20, 31.10.76-79)

Valtion väylärahoitus (perusväylänpito ja väyläverkon kehittäminen) on esitetty kuvissa 1 ja 2. Hallituksen määräaikainen investointiohjelma sisältyy kuvaajien rahoitukseen siltä osin, kun siitä on tehty päätöksiä tai annettu hallituksen esitys talousarvioksi.

Maarakentamisen kustannustaso nousi vuodesta 2020 vuoteen 2023 yhteensä lähes 30 % ja on jäänyt korkealle tasolle.

Perusväylänpidon määrärahat (milj. euroa)

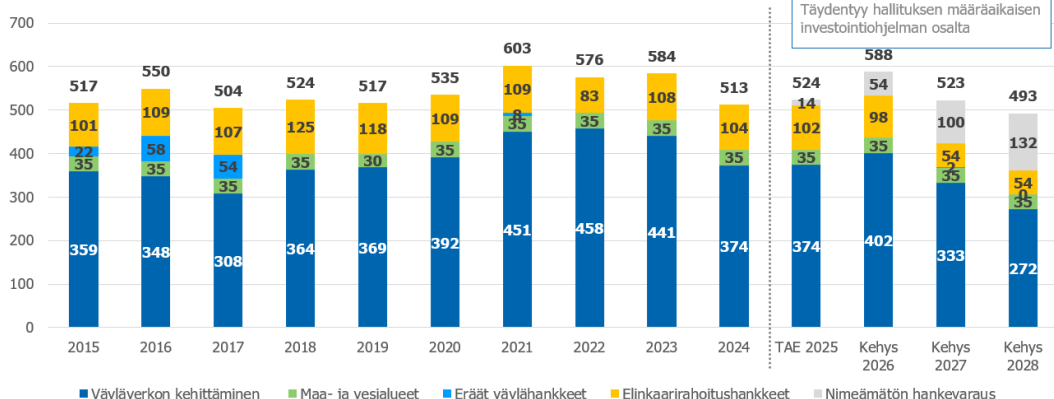
Liikenteenohjaus sisältyi ennen vuotta 2019 liikennemuotokohtaisiin kustannuksiin

Tuleville vuosille ei vielä ole jakoa väylämuodoittain, vaan se täsmenyy talousarviovalmisteluissa vuosittain.

23.9.2024

30.9.2024

Valtion väyläverkon kehittämisinvestointien rahoitus (milj. euroa)

23.9.2024

Kuvat 1 ja 2. Talousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelman mukainen valtion väylärahoitus (sisältäen HE TAE2025 vaikutus).

Väylänpidon rahoituksen osalta on tärkeää, että perusväylänpidossa ja väyläverkon kehittämisessä tavoitellaan ennakoitavaa ja tasaista rahoitustasoa. Ennakoitava ja tasainen rahoitustaso edesauttaa väylänpidon pitkäjänteistä suunnittelua, kilpailuttamisen ja urakoiden toteutumista sekä inframarkkinoiden toimivuutta.

TAE 2025 ja perusväylänpidon tilannekuva

Perusväylänpitoon esitetään 1 496 056 000 euron nettomäärärahaa (mom. 31.10.20). Hallituksen esitys sisältää 200 milj. euron rahoituksen hallituksen määräaikaisesta investointiohjelmasta korjausvelan purkamiseen. Lisärahoitus kohdistetaan tieverkolle. Perusväylänpidon määrärahoista on budjetoitu käytettäväksi tienpitoon 850 milj. euroa, radanpitoon 365 milj. euroa, vesiväylänpitoon 113 milj. euroa sekä liikenteenohjaus- ja informaatiopalvelun ostoon 168 milj. euroa. Lisäksi toimenpiteiden budjetoinnissa otetaan huomioon tuloina arviolta 55 milj. euron ratamaksun perusmaksu, joka kohdennetaan radanpitoon.

Talousarvion mukaisesti väylänpidossa priorisoidaan liikenneverkon päivittäisen liikennöitävyyden vaatimat toimet, vilkasliikenteisen ja elinkeinoelämälle merkittävän verkon kunto sekä liikenneturvallisuus ja digitalisaation tuomat mahdollisuudet. Kaikissa toimenpiteissä pyritään huomioimaan parlamentaarisen liikennejärjestelmäsuunnitelman asettamat tavoitealueet, joita ovat saavutettavuus, kestävyys, tehokkuus ja ilmastomuutoksen hillintä. Korjausvelan kasvua pyritään hillitsemään ja väylien kuntoa turvataan huomioiden erityisesti elinkeinoelämän tarpeet.

30.9.2024

Perusväylänpidon rahoituksesta noin puolet kohdistetaan verkon päivittäisen liikenteen turvaamiseen (kulutusmenoihin) seuraavasti: verkon hoito (483 milj. eur), liikenteen ohjaus ja informaatio (168 milj. eur), jäänmurto (75 milj. eur) ja maantielauttaliikenne (59 milj. eur). Toinen puoli kohdistetaan verkkojen korjaamiseen (713 milj. eur) sekä parantamiseen ja suunnitteluun (53 milj. eur).

Hallitus on lisännyt osana määräraikaista investointiohjelmaansa vuoden 2025 kehystasoon 200 milj. euroa korjausvelan vähentämiseen ja 8 milj. euroa nimettyihin korjaushankkeisiin. Nämä on huomioitu tässä lausunnossa mainituissa luvuissa. Lisärahoituksella taitetaan huonokuntoisten teiden ja siltojen määrän kasvua.

Kuvassa 3 on esitetty maanteiden päällystysohjelman pituus vuosina 2005–2024 sekä arvio vuodelle 2025. Vuoden 2025 päällystysohjelman pituuden arvioidaan olevan noin 3200–3300 km. Päällystetyn tieverkon kunnon heikkenemisen (korjausvelan kasvun) estävä vuosittainen päällystysmäärä on tällä hetkellä noin 4000 km. Pidemmällä aikavälillä pitkäjänteisesti toimien vuosittainen päällystysmäärä voisi laskea noin 3 500 km:iin. Päällystetyn maantieverkon laajuus on noin 51.000 km. Talousarvioesityksen mukaisella rahoituksella pystytään pitämään keskeisen tieverkon kunto nykytasolla ja muun tieverkon huonokuntoisten päällysteiden määrä lisääntyy vain vähän (kuva 4). Lisärahoituksella voidaan myös laajentaa siltojen korjausohjelmaa, millä vastataan ikääntyvän sillaston nopeutuvaan rappeutumiseen ja korjaustarpeiden lisääntymiseen.

Maanteiden päällystysmäärät 2005-2025

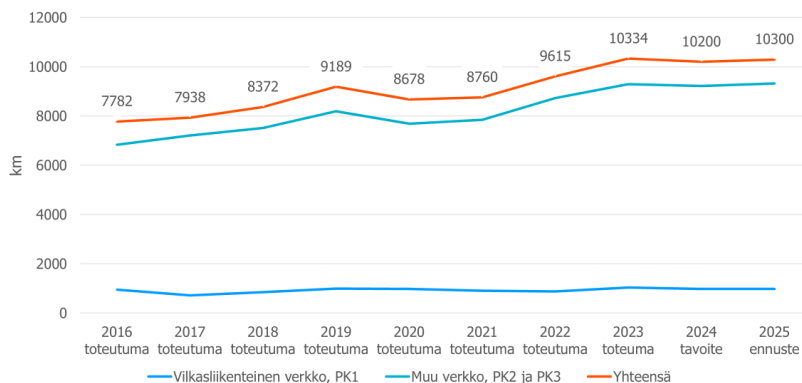
Lisärahan/rahoituksen jatkuvuus ensiarvoisen tärkeää

Kuva 3. Maanteiden, sisältäen kävelyn ja pyöräilyn väylät, päällystysmäärät 2005–2023, toteutumaennuste v. 2024 sekä arvio vuodelle 2025 (km).

30.9.2024

Päällystettyjen teiden huonokuntoisten määrän kehitys 20.9.2024

6

Kuva 4. Päällystettyjen teiden kunnon kehittyminen esitetyllä rahoitustasolla.

Korjausvelka muodostuu huonokuntoisen, korjaustarpeessa olevan väyläomaisuuden korjauskustannusten yhteenlasketusta summasta. Vuoden 2024 alussa valtion väyläomaisuuden korjausvelan määrä oli noin 4,2 mrd. euroa. Siitä maanteille kohdistui yli 2,5 mrd. euroa ja rautateille noin 1,6 mrd. euroa, ja vesiväyliin 30 milj. euroa. Sekä maanteilla että radoilla korjausvelka koostuu pääosin linjaosuuksien kuntopuutteiden korjaustarpeesta. Vuoden 2024 aikana korjausvelan ennustetaan kasvavan noin 60 milj. euroa. Kasvu kohdistuu pääosin siltojen ja ratojen päällysrakenteiden korjausvelkaan.

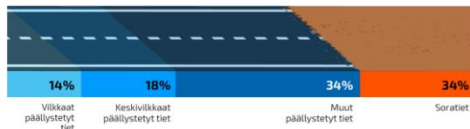
Ilman riittävää rahoitusta korjausvelka kasvaa erityisesti nopeasti rappeutuvissa osissa väyliä, joita ovat esimerkiksi vilkasliikenteiset maantiet. Korjausvelan määrään vaikuttaa väylien rappeutumisen lisäksi myös kustannustason nousu. Pelkästään vuosien 2021–2023 aikana tapahtunut kustannusten nousu on kasvattanut korjausvelkaa laskennallisesti lähes miljardilla eurolla. Vuoden 2025 rahoituksella korjausvelan ennustetaan kasvavan noin 80 miljoonaa euroa. Tulevina vuosina erityisesti maantiesiltojen sekä varusteiden ja laitteiden korjausvelan ennustetaan kasvavan.

30.9.2024

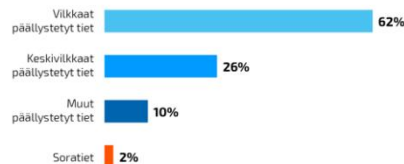
Maanteiden laaja verkko ja päivittäinen liikennöitävyys

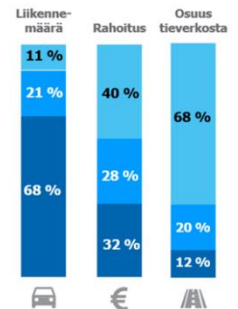
Osuus tieverkosta

Osuus liikenteestä

Tietyyppi ja talvihoitoluokka

Kuva 5. Perustietoja maantieverkosta ja sen liikenteestä.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Väylävirastossa asian on ratkaissut pääjohtaja Kari Wihlman ja esitellyt toimialajohtaja Mirja Noukka.

Jakelu Eduskunta, valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Tiedoksi Väyläviraston kirjaamo
Väyläviraston johtoryhmä
Ari-Pekka Manninen

ASIAKIRJA / HANDLING / DOCUMENT

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

Denna handling är undertecknad i Trafikledsverkets tjänst för elektroniska underskrifter.
Du kan verifiera den elektroniska underskriften med Adobe Acrobat.

This document has been signed at Finnish Transport Infrastructure Agency's service for
electronic signatures.
You can verify the authenticity of the signature by using Adobe Acrobat.

ALLEKIRJOITUKSET / UNDERSKRIFTER / SIGNATURES

Allekirjoittaja	Mirja Noukka
Allekirjoitusaika	30.09.2024 10:19
Allekirjoittaja	Kari Wihlman
Allekirjoitusaika	30.09.2024 10:32

ASIAKIRJAT

Asiakirja	VaV-LiJ_1.10.2024_TAE2025_Väylävirasto_lausunto _30.9.2024_.pdf
-----------	--

